

Verkondiging zondag 12 december 2010
derde Advent - Viering Maaltijd van de Heer

Gereformeerde Kerk van Loosdrecht
ds. Stefan Dijkhuizen

Overweging:

Geliefden van onze Heer,

in de lezing uit Micha hebben we gehoord hoe het volk een fundamentele vraag stelt aan God: 'Wat kan ik de Heer aanbieden?' Ik vertaal dat vanmorgen voor ons maar in de vraag: 'Waar gaat het nu ten diepste om, wat betekent het nou om in God te geloven en Hem te dienen?'

We boffen. We hoeven het niet ver te zoeken vanmorgen.

Het antwoord op die grote vraag is immers zonneklaar. Op de vraag 'Wat kan ik de Heer aanbieden?', 'Wat betekent het nou om in God te geloven?' geeft God zelf een weliswaar drievoudig, maar voor alles overduidelijk antwoord. 'Je weet wat ik wil'.

Wij hebben het vaak moeilijk met ons geloof. Wat vroeger vanzelfsprekend was, is dat niet meer. Waarheden en zekerheden, ze zijn gaan schuiven. Je hebt dominees die niet meer in het bestaan van God geloven, maar zeggen dat 'Hij gebeurt'. De kerk staat voortdurend in een kwaad daglicht. Ze is verdeeld als nooit tevoren, over een nieuwe vertaling, over de verhouding met de Islam. Over geaardheid van mensen. We weten niet zo goed meer waar het om gaat, waar we ons aan vast kunnen houden.

Ik lees het antwoord van God, een overduidelijk antwoord, nog eens voor. Eerst weer uit de NBV, en daarna uit de Naardense Vertaling, die naar mijn idee nog concreter aangeeft waar het om draait:

'je weet wat de HEER van je wil:
niets anders dan recht te doen, trouw te betrachten
en nederig de weg te gaan van je God.

'en wat vraagt de Ene anders van je dan recht doen, vriendschap
liefhebben en ootmoedig wandelen met je God?'

Men noemt dit vers ook wel het 'ethisch hoogtepunt van het Oude of beter Eerste Testament'. Je kunt veel over God en geloof zeggen, de Bijbel is een enorm dik, complex en veelkleurig boek, maar in wezen is dit de kern: Recht doen, vriendschappelijke trouw en liefde, en wandelen met je God. Geloven is dus voor alles een doen. En het enige wat je hier op hoeft te zeggen, of kunt zeggen -lijkt mij-, is 'Amen'.

Daar valt niet veel extra's over te preken. Ik waag me daarom ook aan niet meer dan een paar opmerkingen. Het is ook niet zo zinvol om er vanaf de kansel veel over te zeggen. Hou deze woorden liever naast de krant. Gebruik ze in je contact met andere mensen, op je werk, op straat.

Als we kijken wat de context van dit prachtige vers is, dan zien we dat het een vraag- en antwoordspel is tussen God, Micha en het volk van Israël. Voorafgaand, en minstens zo opvallend als de vraag van het volk in vers 6, 'Wat kan ik de Heer (dan) aanbieden?', en dat prachtige antwoord in vers 8, is de bijna wanhopige vraag van God. God roept in vers 3 uit: 'Mijn volk, wat heb ik je misdaan? Waarmee heb ik je gekweld? Antwoord mij!'

Het volk wordt door de profeet Micha op niet malse wijze ter verantwoording geroepen. Er is afgodendienst op de heuvel- en bergtoppen die genoemd worden in vers 1 en 2. Het volk is niet meer trouw aan zijn God, er is de dreiging van de Assyriërs, van verwoesting, deportatie en ballingschap. Maar God opent zich bijna intiem, en wanhopig als een geliefde in een verstoorde relatie roept Hij het uit: Mijn lieve volk, wat heb ik verkeerd gedaan? Zeg het me dan!

'Ik heb je toch weggeleid, bevrijd uit de slavernij in Egypte? Ben je vergeten wat er allemaal gebeurd is? Ken je mij soms niet meer?'

En alsof het volk Israël dan geschrokken is, antwoordt het met een waslijst aan dingen die het zou kunnen doen. 'Hoe kan ik het weer goedmaken, God?' Waar gaat het om?

Moeten we offers brengen, onze rijkdom geven, moeten we meer bidden, vaker naar de kerk gaan, moet ik contactpersoon worden, of soms in de kerkenraad gaan? Wat moeten we?

Wat is het toch, dat mensen altijd maar weer denken dat er offers gebracht moeten worden? Dat er betaald moet worden? Dat het altijd maar weer gaat over schuld, angst, tekortkomen en tekortschieten?

Want om werkelijk te weten te komen waar het om gaat, wat God dan wil van ons, begrijpen wij toch ook wel dat al die offers niet voldoende zijn. Ik zeg bewust niet: Dat is niet genoeg. Het gaat in wezen om iets heel anders. Bidden, naar de kerk gaan, christelijk leven, theologiseren, piekeren over God en de kerk, het heeft allemaal geen zin als je niet 'gewoon' begint met recht doen, liefhebben in trouw en wandelt met God. Ik stip dit drievoudige antwoord van God even aan.

'Recht doen' kan heel snel zo abstract klinken, zo plechtig. Toevallig had ik het er van de week nog met de 20+ groep over, en hadden we het idee dat 'recht doen' eigenlijk heel ver van ons af staat. Wat kun je er mee?

We denken vaak over geloven alsof dat betekent dat je in de eerste plaats allerlei denkbeelden moet aannemen, een leer moet aanhangen. Dat je inderdaad allerlei offers moet brengen: Je verstand op nul zetten, je toewijden, geloven tegen beter weten in. Niets is minder waar. Geloof gaat om doen zegt God hier. Welke concrete keuzes voor het recht maak jij? Geloven is niet in de eerste plaats een dogma aanhangen, het is een appèl.

Het werkt ook bevrijdend en uitdagend om het zo te zien. Want in wezen gaat het er dus niet om wat je wel of niet gelooft, bij welke kerk of club je hoort, hoe jouw God of Jezus er dan wel of niet uit ziet, het gaat om recht doen. En dat overstijgt alle kerkmuren, het overstijgt diepe geloofsverschillen.

En dan dat het tweede. Letterlijk staat er zoiets al 'getrouwheid liefhebben'. Hoe sta jij tegenover concrete mensen? Ben jij trouw aan je medemens? Zoals ik ergens las gaat het hier om trouw waarbij mensen weer een gezicht en een naam krijgen. Ik citeer:

'Dat je steeds weer achter de maskers van mensen hun kwetsbaarheid ziet, achter hun schijnbare opgewektheid hun pijn, achter hun onechtheid hun echte ik, achter hun hoerigheid hun zuiverheid, achter hun ongeloof hun verlangen, achter hun verbittering hun onbevangingheid, achter hun wanhoop hun hoop. Als dat nu toch eens gebeuren zou...'
(Rootmensen, Waar het op aankomt, p.83)

Recht doen, noem het engagement, en trouw zijn, als solidariteit en mededogen. En dan als derde dus 'het wandelen met God'. Misschien wel de moeilijkste om je iets bij voor te stellen, maar tegelijk ook de mooiste, de meest intieme en spirituele.

Het is een typisch Joodse uitdrukking die vaker in het Eerste Testament voorkomt. Geloven is recht doen, trouw zijn, maar ook wandelen met God. Dat is op God aangelegd raken. Met Hem optrekken in je leven. Waar dan ook, hoe dan ook. Je ziet twee mensen met elkaar wandelen, en het is haast teer en eenvoudig. Denk aan Psalm 139, 'Heer, u kent mij. U weet het als ik zit of sta, met al mijn wegen bent u vertrouwd.' En al wandelend door ons leven raken we meer en meer afgestemd op zijn golflengte, op zijn Koninkrijk, in de hoop dat het eens waar wordt.

Er valt nog heel veel meer te zeggen over deze drievoudige zegen die God van ons vraagt. En aan de andere kant moeten we er echt maar niet te veel over spreken.

Johannes bepaalt ons met zijn vraag bij onze blikrichting in deze Adventsperiode, bij onze voorbereiding op de komst van het Licht. Hij vraagt: 'Bent u het die komen zou?' Is het waar, is het niet waar, klopt het, klopt het niet, mag niet, moet het, komt het wel? Wat moet ik er van geloven?

Jezus zegt eenvoudigweg: Hoor en zie. Het goede nieuws gebeurt, het goede nieuws is al gegeven, doe het in hemelsnaam. 'Gelukkig is hij die daaraan geen aanstoot neemt'. In de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Amen.